

3. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення: 24.02.2024).

4. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182#Text (дата звернення: 24.02.2024).

5. Римський статут міжнародного кримінального суду. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 24.02.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-35>

**CIVIL LIABILITY INSURANCE FOR DAMAGE THAT MAY
BE CAUSED BY THE USE OF WEAPONS: PROBLEMS
OF REFORMING THE LEGISLATION**

**СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШКОДУ,
ЯКА МОЖЕ БУТИ ЗАПОДІЯНА ВНАСЛІДОК ВИКОРИСТАННЯ
ЗБРОЇ: ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА**

Kuchma O. L.

*DSc (Law), Professor,
Taras Shevchenko National University
of Ukraine*

Кучма О. Л.

*доктор юридичних наук, професор,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

23 червня 2023 року в Україні розпочав роботу Єдиний реєстр зброї. За інформацією Міністерства внутрішніх справ України станом на 16.02.2024 р. подано 225977 заяв на отримання дозвільних документів на зброю (придбання, зберігання, переоформлення зброї, направлення на комісійний продаж, продовження строку дії дозволу на зберігання зброї тощо), прийнято 210830 рішень про надання відповідних дозвільних документів; загалом, за неповні 8 місяців роботи реєстру, в Єдиному вікні громадянина авторизувалися 58703 користувачі [1].

Ці показники свідчать про неабиякий інтерес у суспільстві до зброї і, враховуючи повномасштабне вторгнення, попит на зброю не буде зменшуватись.

Відповідно до Наказу Міністерства внутрішніх справ України № 622 громадяни України повинні в установленому законодавством порядку укласти договір страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї (далі – страхування відповідальності за зброю) [2].

До 01 січня 2024 року діяв Закон України «Про страхування», у статті сьомій якого серед видів обов'язкового страхування зазначено і страхування відповідальності за зброю [3]. З 01 січня 2024 року цей Закон втратив чинність, на заміну йому вступив у дію новий Закон України «Про страхування», у прикінцевих і перехідних положеннях якого зазначено наступне: Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом: забезпечити розроблення нормативно-правових актів, у тому числі щодо внесення змін, що впливають із цього Закону, в частині заміни обов'язкового страхування на обов'язкову наявність договору страхування або на безпосереднє здійснення головними розпорядниками бюджетних коштів компенсаційної виплати потерпілим з державного бюджету; забезпечити розроблення та перегляд міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади за погодженням з Національним банком України їх нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону, в частині заміни обов'язкового страхування на обов'язкову наявність договору страхування або на безпосереднє здійснення головними розпорядниками бюджетних коштів компенсаційної виплати з державного бюджету потерпілим [4]. Новий Закон України «Про страхування» набрав чинності 19 грудня 2021 року (вступив у дію з 01.01.2024), але і станом на сьогодні в частині заміни обов'язкового страхування на обов'язкову наявність договору страхування не прийнято нового документу, у якому б центральний орган виконавчої влади за погодженням з Національним банком України встановив умови, які мають бути у договорі страхування відповідальності за зброю.

При цьому, з 01 січня 2024 року працівники поліції мають повноваження перевіряти наявність договорів страхування відповідальності за зброю, укладених відповідно до класів страхування за новим Законом України «Про страхування» (п. 21 ч. 1 ст. 23. [5]).

На сьогодні, страхові компанії, які мають ліцензію на здійснення страхування відповідальності за зброю, пропонують укладати договори страхування за класом страхування 13 на умовах, які діяли раніше,

що не є порушенням закону, адже іншого механізму (строк договору, страхові ліміти на виплату, страхові випадки, ризики, підстави відмови у виплаті тощо) який би могли порушити страхові компанії, законодавець поки що не надав.

Окремо хотілося б звернути увагу на самі умови страхування відповідальності за зброю. Дані умови закріплені у все ще чинній Постанові Кабінету Міністрів України № 402 (далі – Постанова). Можна припустити, що коли законодавець обов'язковою умовою для зберігання чи використання чогось ставить наявність договору страхування відповідальності особи, то це свідчить про те, що особа має так застрахувати свою відповідальність, щоб треті потерпілі особи у разі настання страхового випадку отримали справедливі компенсації своїх втрат та збитків. Інакше нівелюється значення обов'язкового страхування відповідальності, якщо страхова виплата не матиме компенсаційного розміру. Зрозуміло, що коли мова йде про збитки, заподіяні майну, то компенсація може бути повністю, коли мова йде про життя та здоров'я, то тут компенсація може бути повною за лікування, реабілітацію, поховання, компенсація за смерть чи інвалідність завжди буде умовною, адже людське життя та здоров'я безцінне.

На сьогодні, Постановою передбачені наступні страхові виплати за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання зброї: у разі відшкодування спадкоємцям особи, яка загинула (померла) внаслідок страхового випадку, – 11000 гривень; у разі призначення потерпілій третій особі I, II або III групи інвалідності – відповідно 8250, 5500, 2750 гривень; за кожний день непрацездатності потерпілої третьої особи – 20 гривень, але не більш як 2500 гривень; у разі пошкодження (знищення) майна – не більш як 30000 гривень [6].

Дискусійно стверджувати, що треті особи (їх спадкоємці) отримують належні компенсації у разі настання страхового випадку. До прикладу, відповідно до умов обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, станом на 02.03.2024 за шкоду, завдану життю та здоров'ю третіх осіб максимальна страхова сума до виплати 320 тис. грн, за шкоду, завдану майну – 160 тис. грн. і зараз у Верховній Раді розглядається законопроект відповідно до якого за даним видом страхування поступово (в рази) будуть збільшуватися страхові суми, вартість страхового платежу також різна. По договору страхування відповідальності за зброю за один рік страхування відповідальності за зброю, незалежно від кількості та виду зброї в одного громадянина, страховий тариф становить один неоподатковуваний мінімум доходів громадян (17 грн.).

Якщо законодавець вважає за потрібне зберегти страхування відповідальності за зброю, то при розробці нового документу необхідно переглянути і політику формування страхового тарифу і страхові суми, які підлягатимуть виплаті третім особам (їх спадкоємцям) при настанні страхового випадку.

Література:

1.Єдиний реєстр зброї: подано майже 226 тис. заяв / Міністерство внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/jediniij-rejestr-zbroji-podano-maize-226-tisiac-zaiav> (дата звернення 02.03.2024).

2. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : Наказ від 21 серпня 1998 р. № 622 / Міністерство внутрішніх справ України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення 02.03.2024).

3. Про страхування : Закон від 07 березня 1996 р. № 85/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 02.03.2024).

4. Про страхування : Закон від 18 листопада 2021 р. № 1909-ІХ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення 02.03.2024).

5. Про національну поліцію : Закон від 02 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 02.03.2024).

6. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності» громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї : Постанова від 29 березня 2002 р. № 402 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2002-%D0%BF#Text> (дата звернення 02.03.2024).